

20/5/84

ELLLENGUATGE

Fer el favor

Segons el Diccionari Fabra, la frase *Feu-me el favor de* és una forma polida de demanar alguna cosa. Tanmateix, el valor de cortesia que atribuïm en el llenguatge d'avui a la locució verbal *fer el favor* es ressent d'un gran desgast i amb prou feines si el manté el reforç del complement indirecte o datiu. Desitjant usar d'una cortesia exquisida, una frase com *Feu-me el favor de venir* no seria avui concebible sense el suport d'una entonació molt especial, gairebé mel·líflua, que carregués l'accent més fort de la frase en el primer mot (*feu*), i encara potser correria hom el risc de causar un efecte oposat al que pretenia. I si prescindíem del pronom datiu, és a dir, *Feu el favor de venir*, i per poc que l'entonació ens traís i que l'accent més fort recaigués en l'últim mot, la frase seria sens dubte considerada molt poc cortesa i àdhuc insolent.

El Diccionari de l'Enciclopèdia preveu ja aquest desgast que ha sofert la locució verbal *fer el favor*, com a forma de cortesia usada per a demanar alguna cosa, i després d'indicar-ne aquest ús o valor, diu

també que és una "fórmula usada per a exigir o demanar amb irritació o impaciència alguna cosa", cosa que il·lustra amb l'exemple *Voleu fer el favor de callar d'una vegada?* És fàcil de veure, efectivament, que una frase com la precedent, sense que es pugui dir que falta a la cortesia, té un valor marcadament imperatiu i autoritari. Però l'afebliment de l'ús de la locució *fer el favor* com a fórmula de cortesia és potser fins i tot superior al que assenyala l'Enciclopèdia, car dels tres exemples que proposa amb aquest valor, *Que em pots fer el favor de venir un moment?*, *Feu-me el favor de deixar-me els llibres* i *Faci el favor, seguei*, només el primer, amb el suport del verb *poder* i del mot introductori *que*, es pot considerar inequívocament, sense que calgui l'ajuda d'un to sol·lícit i amatent, una frase de cortesia. Avui, sens dubte, és molt més cortès i deferent de dir *Deixeu-me els llibres, si us plau* que no pas *Feu-me el favor de deixar-me els llibres*, tot i la presència del datiu *em*. I és amb d'altres fórmules, com l'expressió *si us plau*, o la locució verbal *tenir la bondat*, així com l'ús de perífrasis amb els verbs *voler* i *poder*, i de les frases interrogatives, que avui construïm les fórmules que, en termes amplis, anomenem de cortesia, i que per l'ús que se'n fa en certes circumstàncies, es revelen subjectes a un desgast tan continu.

Albert Jané